

Synchroniciteit en vertalen

Synchronicity is God's way of remaining anonymous

Tijdens mijn vertaalloopbaan is er verscheidene keren sprake geweest van een opmerkelijke synchroniciteit. De eerste twee keer betrof het tekst en muziek. Ik heb altijd muziek op staan, en vanaf mijn tweede boek – dat rond 1900 speelt en over een joods meisje in Rusland gaat – probeer ik 'bijpassende' muziek te vinden. Ik had toen mijn eigen collectie al helemaal doorgewerkt, maar geen van de cd's leek bij de tekst te passen. Uiteindelijk heb ik in de bibliotheek gevonden wat ik nodig had... klezmer!

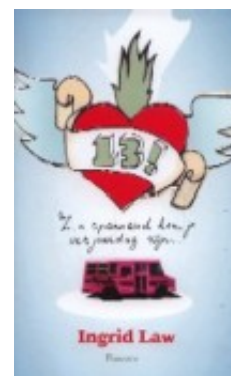
Tekst en muziek

Mijn derde boek speelde in China. Op aanraden van de auteur kocht ik *Concerts in China* van Jean Michel Jarre. Jarre speelt synthesizer en wordt begeleid door een Chinees orkest. De cd smaakte al snel naar meer, en weldra had ik een kleine collectie mooie, oosterse muziek, die op de achtergrond een extra dimensie aan mijn werk gaf. Tot twee keer toe begon ik met een wel erg schrijnend stuk, terwijl tegelijkertijd een hartverscheurende Chinese respectievelijk Japanse fluit begon te spelen. De muziek en de tekst liepen van het begin tot het einde synchroon. Terwijl ik 'technisch' de ene tekst omzette in de andere, liepen de tranen over mijn wangen. Ik hoop dat er iets van de muziek in de tekst is terechtgekomen.

Voorspellende runen

Er was beslist sprake van synchroniciteit bij de vertaling van het boek *Explore your Destiny with Runes* (Nederlandse titel: *De runengids: onthul met deze eeuwenoude voorspellingsmethode de geheimen van uw toekomst*) van Joanna Sandmark. Ik was bij het tweede deel beland, waarin de runen afzonderlijk werden besproken. Runen kunnen in groepjes van drie worden verdeeld; de stenen in zo'n groepje hebben eenzelfde soort voorspellende betekenis. Zo zijn er drie runen die op 'stagnatie' duiden: Hagalaz (hagel, ontwrichting), Nauthiz (nood) en Isa (ijs, bevrozing). Op een middag in oktober was ik bij Hagalaz beland. Het stormde vreselijk, terwijl de hagel hard tegen de ramen sloeg! Aan het einde van de middag was het me gelukt een groot stuk tekst kwijt te raken. Over stagnatie gesproken! Gelukkig heb ik een handige zoon, die na lang ploeteren heel miraculeus de tekst weer tevoorschijn wist te toveren. Blijkbaar waarschuwde Hagalaz voor stagnatie, en inderdaad heb ik enige tijd niet kunnen werken, omdat mijn moeder ziek werd en overleed. Gelukkig had ik een ruime deadline en kon ik de vertaling nog nipt, maar op tijd inleveren.

13!

Het dertiende boek dat ik solo heb vertaald (Savvy van Ingrid Law) kreeg de titel *13!* in het Nederlands!

Boek met een boodschap

Het kan geen toeval geweest zijn dat het citaat 'Synchronicity is God's way of remaining anonymous' in de tekst stond die ik onlangs heb ingeleverd. Voordat ik met een vertaling begin, maak ik altijd een schema, maar daar kon ik me in dit geval vanaf de eerste dag al niet aan houden. Zo werden ruim een week na een moeizame start mijn vier katten ziek. Niet allemaal tegelijk, maar de een na de ander. Ik was twee hele, ongeruste weken zoet met dierenartsbezoeken en dwangvoederen. Kort daarna ging mijn nieuwe computer stuk. Gelukkig bleek alles op mijn USB-stick te staan, op één bladzijde na. Ik had bij het vertalen van die bladzijde overigens een zeer interessante ervaring: *Then the flash came. I was a Viking, a male Viking. I had a huge sword. I killed a woman about to have a child. I killed them both with this sword.* Wel een halve minuut leek ik onder stroom te staan; mijn hele huid tintelde en al mijn haren stonden overeind.

Boekvertalers

Over het vak, de vertaler, de wereld en het boek
<http://www.boekvertalers.nl>

Het boek leek een boodschap te hebben: je moest leren luisteren naar je lichaam. *We can start with simple things. When you're tired, rest...* Ja graag, maar ik moet door, anders haal ik mijn deadline niet. Of: *Listen to your body and its needs...* Ja, ik weet het, mijn lichaam heeft rust nodig, maar ja... deadline... Steeds weer zinnen met dezelfde strekking, en dan vooral op momenten dat ik overuren maakte, dus moe was.

We hadden in april al besloten dat we dit jaar voor het eerst naar Zweden zouden gaan. Die weken had ik niet in mijn planning opgenomen, maar het mag duidelijk zijn dat er gewoon vertaald moest worden in de caravan. Op een avond besloot ik die ene ontbrekende bladzijde over die Viking nog een keer te doen. Ik was benieuwd of de tekst weer hetzelfde ‘elektrische’ effect zou hebben, maar dat was jammer genoeg niet het geval. Maar toen we de volgende dag weer naar het zuiden reden, kwamen we ondanks het feit dat ik dat per se niet wilde, toch uit bij de afslag naar Gamla Uppsala, het oude Uppsala dat iets ten noorden van Uppsala zelf ligt. Ik had ergens gelezen dat daar grafheuvels lagen, en het leek nu bijna alsof ik daarheen móést. Het is een indrukwekkende plek, en heel verrassend bleek het om de grafheuvels van drie Víkingkoningen te gaan... Toen ik ook het kerkje wilde bekijken, werd er net een witte lijkstaf naar buiten gedragen met – heel vreemd – behalve de kistdragers geen enkele treurende... Voor de duidelijkheid, ik was nog nooit in Zweden geweest, er komt vervolgens een Viking langs in mijn tekst; tijdens de vertaling van dat stuk kreeg ik onmiskenbaar een fysieke ervaring, en alleen die bladzijde was ik kwijt toen mijn computer kapot ging. Vervolgens vertaalde ik in Zweden die bladzijde nog een keer, en dwong het lot mij onmiddellijk om naar drie Vikinggraven te rijden, waar juist toen ik daar aankwam een witte kist uit het kerkje aldaar gedragen werd. Ik heb dat persoonlijk absoluut als synchroniciteit ervaren, hoewel de betekenis ervan me nog steeds niet duidelijk is.

Laatste loodjes

Eenmaal thuis had ik nog drie weken voor mijn deadline. Dat betekende drie weken, zeven dagen per week, tot 's avonds laat doorwerken. Ik luisterde duidelijk nog steeds niet naar het boek – naar de aanmaningen ervan om rust te nemen als ik moe was, bijvoorbeeld – dus het begon nu met grof geschut te schieten. Ik had nog wel tijd vrijgemaakt voor Harry Potter. Dat had ik niet moeten doen! Ik brak prompt mijn kroon op de popcorn en was een halve dag kostbare tijd kwijt voor een noodvulling, omdat ik een tandarts in Verwegistan heb. Ik vertaalde 's middags: *If you don't pay*

attention the first time, you get hit by a bigger hammer, en zette 's avonds twintig kilo kattenbakvulling op de stofzuigermond, waardoor de stang met zo'n klap tegen mijn rechteroor kwam dat ik de volgende dag mijn bed niet uit kon komen vanwege ernstige duizeligheid. Vertaalde ik: *When a friend calls and asks for help, stop for a moment and ask yourself, 'Do I really want to help right now, or would I prefer to do something else?'* komt onmiddellijk het verzoek van mijn dochter of ik voor een vriendin een cijferlijst kan vertalen, voor 1 september graag, want dan heeft ze hem nodig. Eigenlijk wilde ik het niet doen, omdat ik er geen tijd voor had, maar ja... toch ingestemd. De vriendin woont in Engeland, maar zou de laatste drie dagen van augustus in Nederland zijn en dan de vertaling met de rest van de papieren ophalen. Achteraf gezien was het verspilde moeite en tijd, want ze is nooit komen opdagen.

Kortom, volgens mij was het een boek met een boodschap, en mijn leven had er anders uitgezien als ik er beter naar had geluisterd. Maar... mijn deadline heb ik gehaald!